Докладът е приет на заседание на
Комисията за основна вътрешна проверка
на качеството на докторантското обучение
в департамент „Психология“ на ИИНЧ-БАН
(Протокол №2 / 31.03.2023 г.)

Д О К Л А Д

на Комисията за основна вътрешна проверка на качеството на докторантското обучение в департамент „Психология“ на ИИНЧ-БАН по акредитираните докторски програми: „Обща психология“, „Психология на развитието и образованието“, „Социална психология“, „Трудова и организационна психология“ и „Консултативна психология“

в изпълнение на Заповед РД-6-65 / 16.02.2023 г. на директора на ИИНЧ-БАН за провеждане на вътрешна проверка на докторските програми в департамент „Психология“

ПЪРВА ЧАСТ

ОПИСАНИЕ НА ПРОВЕРКАТА

1. Параметрите на проведената вътрешна проверка на качеството на докторантското обучение в департамент „Психология“ на ИИНЧ-БАН по акредитираните докторски програми: „Обща психология“, „Психология на развитието и образованието“, „Социална психология“, „Трудова и организационна психология“ и „Консултативна психология“ са регламентирани в **основните вътрешно-организационни нормативни актове на ИИНЧ-БАН като**:

1.1. ПРОЦЕДУРА ЗА ВЪТРЕШНА ПРОВЕРКА НА ДОКТОРСКИТЕ ПРОГРАМИ В ИНСТИТУТА ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО И ЧОВЕКА ПРИ БАН (Приета на заседание на НС на ИИНЧ с Протокол 13/10.09.2019 г.)

1.2. СИСТЕМА ЗА ПОДДЪРЖАНЕ, КОНТРОЛ И РАЗВИТИЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ДОКТОРАНТСКОТО ОБУЧЕНИЕ В ИИНЧ в съответствие с мисията, визията и стратегическите цели на Института и действащото законодателство.

2. Обект на проведената проверка е:

2.1. Съответствие на докторантското обучение по психология в ИИНЧ-БАН на стандартите за осигуряване на качеството в Европейското пространство за висше образование, заложени в критериите за програмна акредитация на докторските програми на Национална Агенция за Оценяване и Акредитация.

2.2. Реализация на предложенията, формулирани в резултат на предходната вътрешна проверка на качеството на обучение по докторантските програми в департамент „Психология“ от 04.03.2021 г.

2.3. Изпълнение на препоръките на последната акредитация на докторските програми по „Обща психология“, „Психология на развитието и образованието“, „Социална психология“, „Трудова и организационна психология“ и „Консултативна психология“ за периода 2016-2020 г.

3. Проведената проверка обхваща разнообразни дейности:

3.1. Събиране и анализ на необходимата информация за целите на настоящата проверка относно постигане на съответните стандарти за докторантските програми (ДП) в департамент "Психология" на ИИНЧ-БАН, съществуващия капацитет за представяне на изискваните доказателства по 10-те стандарта, и формулиране на насоки за бъдещото им усъвършенстване със съдействието на проф. дн Е. Таир за ДП "Обща психология", доц. д-р А. Александрова – Караманова за ДП "Психология на развитието и образованието", проф. д-р Й. Зографова за ДП "Социална психология", гл.ас.д-р Цв. Панчелиева за ДП "Трудова и организационна психология", доц. д-р Д. Бакалова за ДП "Консултативна психология".

3.2. Събиране и анализ на информацията за изпълнението на препоръките и предложенията от предходната комисия и акредитацията на НАОА със съдействието на Галина Младенова, отговорник за докторантите, и докторант Юлиан Харалампиев.

3.3. Формулиране на изводи, предложения и препоръки за по-нататъшен напредък в реализацията на предложенията на НАОА и развитие в насоките, набелязани от ИИНЧ-БАН, за постигане на целите и задачите за поддържане и развитие на докторантското обучение.

3.4. Обсъждане и приемане на Доклада на заседание на Комисията, което се провежда онлайн в платформата ЗООМ.

3.5. Представяне на доклада пред НС на ИИНЧ-БАН.

ВТОРА ЧАСТ

ОСНОВНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОВЕРКАТА

Обобщението на събраната информация и анализът на експертните оценки за състоянието на докторантското обучение по психология в ИИНЧ-БАН показа усъвършенстването на капацитета на департамент „Психология“ за осигуряване на изискваните стандарти и съответни доказателства, свързани с поддържане и повишаване на качеството на докторските програми „Обща психология“, „Психология на развитието и образованието“, „Социална психология“, „Трудова и организационна психология“ и „Консултативна психология“. Основните акценти в оценката на ДП са обобщени по-долу:

СТАНДАРТИ и КРИТЕРИИ на НАОА	**Изисквани доказателства** **Текущо състояние на ДП по Психология в ИИНЧ–БАН**
СТАНДАРТ 1 ПОЛИТИКА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО **Критерий 1.1.** Висшето училище или научната организация имат публично оповестена, с официален статут и отчетност политика за осигуряване качеството на обучението по докторската програма	1. Официално приетите документи на висшето училище и на научната институция, свързани с подготовка на докторанти 2. Съответствие между спецификата на докторската програма и академичната среда в обучаващото звено и в институцията 3. Документацията на докторската програма предписва интелектуалните качества и практическите умения, които се придобиват в хода на обучението в докторската програма 4. Доклад-самооценка за акредитация на докторската програма 5. Етичен *кодекс* за академичното единство и заповед за приет и утвърден състав на комисията 6. Документирани процедури за предотвратяванеи санкциониране на плагиатство Докторските програми на департамент „Психология“ се основават на общите нормативни документи в страната – ЗВО, ЗРАСРБ, правилниците за тяхното приложение и разработени в рамките на БАН правилници като * Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в БАН * Правилник за дейността на Центъра за обучение (ЦО) и Академичния съвет (АС) при БАН. В съответствие с тези документи са разработени и вътрешни за ИИНЧ-БАН документи, които уреждат всички въпроси,

	свързани с подаването на заявки за докторантури, провеждането на конкурсните изпити, избора и зачисляването на докторантите, обучението им, техните права и задължения, финансовото и материално-техническо осигуряване на обучението и т.н. Тези документи са достъпни на сайта на института и могат да бъдат предоставени: Правилник за устройството, вътрешния трудов ред и дейността на ИИНЧ; Правилник за приемане и обучение на докторанти в ИИНЧ - БАН; Правилник за придобиване на образователна и научна степен "доктор" и научна степен "доктор на науките" в ИИНЧ-БАН (Приет от Научен съвет на ИИНЧ, Протокол N:19 от 29.11.2018 г., посл.изм. и допл. Протокол N:5 от 01.03.2022 г.), вкл. Приложение 1 "Жалби на докторанти" Приложение 2 "Правила и процедура за предотвратяване и санкциониране на изпитни измами и плагиатство в ИИНЧ-БАН" Приложение 3 "Декларация за оригиналност" Приложение 4 "Инструкция за провеждане на кандидат-докторантски изпити в ИИНЧ-БАН" Приложение 5 "Процедура за кандидатстване, зачисляване и обучение в докторантура на чуждестранни граждани"; Правила за работата на научните журита в ИИНЧ - БАН по процедури за защита на дисертации за придобиване на образователна и научна степен "доктор" и научната степен "доктор на науките". За целите на проведената през 2022 г. процедура за програмна акредитация на петте докторските програми в професионално направление 3. Социални, стопански и правни науки и национална сигурност, 3.2. Психология в ИИНЧ-БАН са изготвени доклади-самооценка по научните специалности Обща психология, Психология на развитието и образованието, Социална психология, Трудова и организационна психология, Консултативна психология. Налице е Етична комисия, която допълва Етичния кодекс, в частта относно плагиатството в публикациите и съответно дисертационните трудове. Налице са „Правила и процедури за предотвратяване и санкциониране на изпитни измами и плагиатство“, Приложение 2 към Правилник за придобиване на образователна и научна степен "доктор" и научна степен "доктор на науките" в ИИНЧ-БАН (Приет от Научен съвет на ИИНЧ, Протокол N:19 от 29.11.2018 г., посл.изм. и допл. и допл. Протокол N:5 от 01.03.2022). - Процедура за разработване на докторските програми в ИИНЧ-БАН - Процедура за вътрешна проверка на докторските програми в ИИНЧ-БАН - Система за поддържане, контрол и развитие на качеството на докторантското обучение в ИИНЧ-БАН.

СТАНДАРТ 2 РАЗРАБОТВАНЕ И ОДОБРЯВАНЕ НА ПРОГРАМИТЕ **Критерий 2.1.** Висшето училище или научната организация изгражда и прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на докторските програми при съдействието на високо квалифицирани учени, представители на промишлеността и други заинтересовани страни	1. Набор от документи за всяка предлагана от институцията докторска програма, който включва: цели на програмата, описание на получаваната квалификация, описание на професионалните компетенции, получавани след защитата на дисертацията 2. Публикувани проучвания на степента на заинтересованост на работодателите към компетенциите, получавани от всяка докторска програма за обучение. Количествена оценка на степента на заинтересованост 3. Процедури за изработване и оценяване на докторските програми за обучение 4. Процедурни методи и средства за проверка на оригиналността и автентичността на дипломи и дисертационни работи 5. Доклад за мониторинг, анализиране, оценяване, актуализиране и приемане (одобряване) на всяка докторска програма за обучение 6. Наличие на оборудване, материали и средства за разработване и одобрение и контрол на докторските програми 7. Наличие на ясна и подходяща технология и методика за разработване и одобрение на докторските програми Разработени и достъпни за докторантите са следните документи за всяка за ДП: квалификационна характеристика, която представя целите и задачите на програмата, професионални компетенции, получавани след защитата на дисертацията, условия за прием и обучение, възможности за реализация. В секция „Психология на личността и методология на психологичното изследване“, чиито сътрудници осъществяват обучението по ДП „Обща психология“, се съхраняват становища от: Националната асоциация на секретарите на общини в РБ, от НПО, представители на местната власт, университети в страната и др. относно качеството на подготвените специалисти в ДП „Обща психология“ и необходимостта от подготовката на такива специалисти за нуждата на образователната, социалната и административната сфера. В ДП Социална психология има редовен контакт с бенефициентите на защитилите ни докторанти и архив с кореспонденция под форма на отзиви, референции и благодарности от съответните ведомства, висши учебни заведения и др. Разработените нормативни документи - Процедура за разработване на докторските програми в ИИНЧ-БАН; Процедура за вътрешна проверка на докторските програми в

	ИИНЧ-БАН; утвърдената и функционираща Система за поддържане, контрол и развитие на качеството на докторантското обучение в ИИНЧ-БАН - обезпечават ясна, ресурсно-обезпечена и подходяща технология за разработване, одобрение и контрол на докторските програми. ИИНЧ-БАН използва специализиран софтуер за откриване на плагиатство StrikePlagiarism, предоставен от МОН. При защита на дисертационен труд кандидатът подава „Декларация за оригиналност“, Приложение 3 към „Правилник за придобиване на ОНС „доктор“ и научна степен „доктор на науките“ в ИИНЧ-БАН.

СТАНДАРТ 3 ОБУЧЕНИЕ, ПРЕПОДАВАНЕ И ОЦЕНЯВАНЕ, ОРИЕНТИРАНИ КЪМ СТУДЕНТИТЕ **Критерий 3.1.** Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на докторантите в процеса на обучението и провеждането на научни изследвания, както и подготовката на дисертационния труд	1. Официално приетите документи на висшето училище или научната институция , свързани с обучението по конкретната докторска програма в професионалното направление 2. Текуща административна документация на висшето училище или на научната институция, както и документацията на обучаващото звено. 3. Индивидуалните учебни планове на докторантите. Протоколите от заседанията на обучаващото звено и на съвета на основното звено или научната организация 4. Документацията от вътрешни одити, свързани със състоянието на докторантурата На уебсайта на ИИНЧ са публикувани, за всяка ДП по психология, квалификационна характеристика (вкл. описание на научното направление, цели и задачи на програмата, условията за прием и обучение, професионалните качества и компетенции на защитилите докторанти, възможности за реализация на пазара на труда), учебен план на програмата, както и формулярите за изготвяне на индивидуални учебни планове и отчети. Квалификационната характеристика и учебния план са съобразени с общата нормативна уредба, както и с приетите правилници и процедури на ИИНЧ -БАН. Индивидуалните учебни планове се приемат на секционни заседания и от НС на ИИНЧ-БАН и се съхраняват в докторантските досиета. В съответствие с „Правилник за придобиване на ОНС „доктор“ и научна степен „доктор на науките“ в ИИНЧ-БАН“ докторантите със съдействието на научните си ръководители разработват индивидуалните си учебни планове, които се утвърждават от Научния съвет и се съхраняват в личното докторантско досие. С решение на НС на ИИНЧ от 2022 г. на сайта се публикува протоколът от НС, на който се приемат годишните отчети на докторантите. По препоръка от предишната вътрешна проверка са публикувани критериите за ежегодна атестация на дейността на редовните докторанти. По т. 2 и 3 текущата административна документация, индивидуалните учебни планове и отчети на докторантите, както и протоколите от секционните заседания и заседанията на НС, се съхраняват в деловодството на ИИНЧ-БАН и могат да бъдат получени при поискване.

	Правилата - изискванията както и мерки за стимулиране на активността, научно-изследователската дейност, участието в различни форуми и в дейностите на Института - се прилагат в практиката за обучението на всички докторанти. Системата от правила и дейности е регламентирана в следните официално приети документи: - Правилник за дейността на Центъра за обучение (ЦО) и Академичния съвет (АС) при БАН - - Правилник за приемане и обучение на докторанти в ИИНЧ - БАН - Процедура за подаване на документи за защита на дисертация и за издаване на дипломи от БАН за придобиване на степените "доктор" и "доктор на науките" в ИИНЧ - БАН - - Правила за работата на научните журита в ИИНЧ - БАН по процедури за защита на дисертация за придобиване на образователна и научна степен "доктор" - Правилник за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ и научна степен „доктор на науките“ в ИИНЧ-БАН. В последните години към мотивирането за по-активна работа се добавят и финансови стимули за докторантите и тяхното развитие и участие на международни форуми и курсове (Решение на НС при ИИНЧ от 9.02.2021 г. относно критериите за ежегодна атестация на дейността на редовните докторанти с оглед разпределение на средства за допълнителни стипендии и стимулиране на мотивацията и активността на докторантите). Институтът насърчава участието на докторант-ите в различни програми за обучение и развитие: Програма на ЕС за подкрепа на образованието, обучението, младежта и спорта в Европа *„Еразъм +“;* Национална програма *„Млади учени и постдокторанти“* и предоставя възможност за получаване на стипендии: ***д****ържавни стипендии*; ***д****опълнителни стипендии при отпускане на средства от МОН*, които се предоставят след годишна атестация от Атестационната комисия на ИИНЧ според „Критериите за годишна атестация на редовните докторанти в ИИНЧ-БАН“ и оценка от научния ръководител („Годишна оценка от научен ръководител“), или ***е****днократна допълнителна стипендия* (при представяне на дисертационния труд на семинар за предзащита и решение на НС на ИИНЧ за готовност за защита в рамките на тригодишния срок на обучение ; при успешна

	защита на дисертационния труд в срок до една година след датата на отчисляване с право на защита). Проверката за качеството на обучение в ДП на департамент „Психология“ се осъществява в съответствие с „Процедурата за вътрешна проверка и актуализиране на докторските програми в ИИНЧ-БАН“. Осъществява се както периодична вътрешна проверка (годишна), така и основна вътрешна проверка (на две години) на качеството на докторантското обучение в ИИНЧ-БАН. Всички проверки (годишни и основни вътрешни) се документират чрез запис в протокола на съответния орган, който утвърждава доклада от проверката.
СТАНДАРТ 4 ПРИЕМ, РАЗВИТИЕ, ПРИЗНАВАНЕ И ДИПЛОМИРАНЕ НА СТУДЕНТИТЕ **Критерий 4.1.** Изградени са структури и са разработени вътрешно – нормативни документи (правилници, разпоредби, инструкции) за функционирането на системата: от приема на докторантите включително до и след тяхната професионална реализация.	1. Наличие на съответните процедури и практики в съответствие с принципите на Лисабонската конвенция за признаване на квалификациите, отнасящи се до висшето образование в европейския регион 2. Сътрудничество с други институции, агенции за осигуряване на качеството и на националния ENIC/NARIC център с оглед осигуряване на информация за докторанта, обясняваща получената квалификация, включително постигнатите резултати от обучението и проведените изследвания, която е осъществена и завършена успешно 3. Справочник за приема на докторанти 4. Правилник за признаване на специализиращи курсове, стажове, кредити, мобилности, осъществени в други ВУ у нас и в чужбина 5. Нормативно регламентиране на участието на докторантите в изследователската дейност 6. Резултати от научноизследователската дейност на докторантите 7. Договори за сътрудничество с други ВУ и организации, създаващи възможности за развитие на сътрудничеството с активното участие на докторанти ДП в ИИНЧ-БАН съответстват напълно на изискванията относно висшето образование н европейския регион. Придобитата квалификация се признава в европейския регион ИИНЧ-БАН поддържа сътрудничество с националния ENIC/NARIC център Национален център за информация и документация (НАЦИД), включително

	с цел информационно осигуряване на докторантите. В „Правилник за придобиване на ОНС „доктор“ и научна степен „доктор на науките“ в ИИНЧ-БАН“ в Раздел 1 се регламентира редът за прием на докторанти. Обявите за докторантури се публикуват на сайта на БАН и на сайта на ИИНЧ. Учебният план на ДП регламентира, че докторантите могат да избират от всички докторантски курсове, които се предлагат в Специалност Психология в университетите в Република България. ИИНЧ насърчава участието на докторантите в Програма на ЕС за подкрепа на образованието, обучението, младежта и спорта в Европа „Еразъм +“ и в Национална програма „Млади учени и постдокторанти“ Всички нормативни документи, свързани с дейността на докторантите, са налични на уебсайта на ИИНЧ в секция Докторски програми Учебният план на ДП регламентира минималният брой кредити за научноизследователска дейност за срока на обучението. Спазват се ясни регламенти относно получените резултати от научната дейност и тяхното представяне в публикации. Постигнатите резултати се проследяват чрез годишните отчети на докторантите и тримесечните отчети на редовните докторанти. Докторантите участват в научноизследователски проекти на звеното, включително съвместни проекти между ИИНЧ и други организации. При възможност докторантите се включват в изследователската дейност (проекти и разработки на секцията, която осигурява обучението в ДП). Задочен докторант Асен Тричков от март 2023 г. е включен като участник в проект „Social Support and Help Seeking in Changing World“, разработван в рамките на Psi Chi Network for International Collaborative Exchange (NICE) Crowd Collaboration Project, съвместно с колеги от над 30 страни по света. Докторант Валентина Долмова е част от изследо-вателския екип по проект № КП-06-ДК2/5 "Социално-психологични ефекти на кризата, породена от COVID-19: възприет стрес и динамика на преживяванията", финансиран по програма „Финансиране на фундаментални научни изследвания по обществени предизвика-телства, свързани с пандемията от COVID-19 – 2020 г.“ на Фонд „Научни изследвания“, МОН. Докторант Йоанна Драгнева е работила по Проект № КП-06-Н35/4 „Психологични

	детерминанти на нагласите към емиграция и жизненото планиране при младите хора, в контекста на демографските предизвикателства в България", финансиран по „Конкурс за финансиране на фундаментални научни изследвания – 2019 г." на Фонд „Научни изследвания", МОН; срок: декември 2019 - юни 2023 г. Редовен докторант Ваня Славова от февруари 2022 г. е участник в проект "Health and Psychosocial Long-term Effects and Coping Resources in Severe or Critical COVID-19 Survivors: A Qualitative Study", в който участват научноизследователски колективи от 4 държави (България, Словакия, Хърватия и Румъния) и който е подкрепен от Alliance of International Science Organizations (ANSO) - международна научна организация, в която членуват 67 научни и образователни институции от целия свят (от 48 държави). ИИНЧ има подписани договори за научно сътрудничество с ВУ и научни организации.
СТАНДАРТ 5 ПРЕПОДАВАТЕЛСКИ СЪСТАВ **Критерий 5.1.** Висшето училище или научната организация има разработена политика за осигуряване на качествен	1. Висшето училище или научната организация има разработени изисквания за оценка на научната продукция на хабилитираните учени в съответствие с възприетите критерии за оценка на учените в РБ, които ръководят докторанти

академичен състав, за подготовка на докторанти, която е част от стратегията за развитие на институцията.	2. Основното звено има добри практики в обучението на докторанти и в реализирането на образователни продукти в специалността на докторската програма и в професионалната област, към която тя принадлежи 3. Академичният състав на обучаващото звено поддържа висока активност в експертна и консултантска дейност 4. Документацията, свързана с кадровото състояние на висшето училище или на научната институция. Институтът има разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав, за подготовка на докторанти и тази политика е част от стратегията за развитие на институцията. Според чл. 29. (1) от Правилника за устройството, вътрешния трудов ред и дейността на ИИНЧ, дейността на учените се оценява периодично по критерии и методика, утвърдени от Общото събрание на БАН и допълнени съобразно научната област от Научния съвет на ИИНЧ и по процедура, определена от Правилника му – съгласно чл. 36, т. 1 от Устава на БАН. На период от 3 години се прави атестация на академичния състав съгласно изискванията на Правилника за провеждане на атестация на служителите в ИИНЧ – БАН. Всяка година се прави и оценка на качеството на публикаците в резултат на годишния отчет, който се подготвя по отношение на научната, експертната и др. дейности, като са налице финансови стимули за реализиралите качествени публикации в резултат на формирането на т.нар. бюджет К2 в бюджета на БАН, като близо 20% от бюджета на БАН се разпределя индивидуално в резултат на оценката на качеството на публикациите. Същевременно за по-активната и включена работа на хабилитираните учени, които ръководят докторантите в БАН през последните години целенасочено се отделят средства като финансови стимули при успешно ръководени и защитили докторанти, за техните научни ръководители на ниво БАН и съответно в ИИНЧ, БАН. Доказателства за практиките в обучението на докторанти, за реализирането на образователни продукти, за активността на академичния състав в научната и експертната дейност е достъпна в Системата за отчитане на научната и експертната дейност в БАН – http://sonix.bas.bg, както и в ежегодните отчетни доклади за научно-

	изследователската, учебната и финансова дейност на ИИНЧ-БАН, достъпни на уебсайта на ИИНЧ. Налична е документация относно кадровото състояние в отдел „Човешки ресурси“. Кадровото състояние на научната институция във връзка с докторантското обучение е оценено по време на акредитационната процедура на ДП по психология през 2022 г.
СТАНДАРТ 6 УЧЕБНИ РЕСУРСИ ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА СТУДЕНТИТЕ **Критерий 6.1.** Висшето училище или научната организация развива материално-техническа и информационна база, необходима за учебно-преподавателската, научно-изследователската, художествено-творческата и спортна дейности.	1. Статистически данни и фактически описания на наличната материална база, осигуряваща обучението на докторантите 2. Текуща документация, отразяваща научната активност на обучаващото звено и библиотечните ресурси на висшето училище или на научната институция 3. Данни за библиотечни ресурси, лаборатории, ателиета, техническо оборудване, практически дейности по реализиране на научни проекти на обучаващото звено и др. 4. Данни за техническата осигуреност на обучаемите в компютърна и друга дигитална техника. Данни за достъп до основни бази данни с информация в съответната научна област 5. Статистически данни за публикационната активност на докторантите и за публикациите в реномирани списания с импакт фактор и импакт ранк. В ИИНЧ материално- техническата обезпеченост, както и информационната база, се обновяват и развиват както чрез осигуряване на компютърни конфигурации, лаптопи и работни места за докторантите, така и чрез библиотечния фонд, който изцяло е на разположение на учените и на докторантите. Библиотеката предоставя възможност за търсене във фондовете на библиотеките от системата на БАН, а чрез страницата на ЦБ на БАН - www. cl.bas.bg – предлага достъп до онлайн ресурси – Scopus, ScienceDirect, EBSCO, SwetsWise, SpringerLink, Web of Science, ProQuest, JSTOR, eLIBRARY.RU, CEEOL и др. международни информационни системи. Членовете на академичния състав и докторантите получават електронен вариант тримесечния информационен бюлетин за новопостъпили библиотечни документи. Библиотеката осигурява и междубиблиотечно и международно междубиблиотечно заемане (чрез ЦБ на БАН), ксерокопиране и сканиране на библиотечни документи, заемане на книги за дома, ползване на библиотечни документи в читалня, библиографски

	справки, доставка на документи по електронен път. Освен в читалнята за докторантите има осигурена отделно оборудвана стая с необходимата техника. В библиотеката се съхраняват и са на разположение на докторантите всички научни разработки (планови теми и проекти), приети от НС на Института по психология -БАН до 2010 г. и на ИИНЧ след 2010 г., както и дисертационните разработки и автореферати. В ежегодните отчети за цялостната дейност на ИИНЧ, представяни в ЦУ на БАН и публикувани на сайта на института, се включва и детайлно описание на състоянието на библиотечния фонд вкл движението на читателския интерес. Публикационната активност на докторантите също се отразява във всеки годишен отчет на ИИНЧ, като данните за нея и за реализираните научни проекти в департамента и института се въвеждат в Sonix от самите докторанти. Статистически данни за публикационната активност на докторантите и за публикациите в Реномирани списания с импакт фактор и импакт ранк (ако такива са налични) са достъпни в Системата за отчитане на научната и експертната дейност в БАН - http://sonix.bas.bg Тези данни се осигуряват от служителите, предоставящи административна помощ, налице е актуална информация за състоянието на техническата база, информационните ресурси и др. От м. януари 2023 г. ИИНЧ-БАН започна изпълнението на проект „**Knowledge sharing and digitalization of science**" по програма Еразъм+ на Европейския съюз. Докторант В. Долмова участва активно в подготвителния етап на разработването на проекта. С цел увеличаване капацитета на екипа на ИИНЧ, проектът е фокусиран върху дигитализацията на научната продукция и научните резултати на учените и докторантите в областта на психологията и демографията и се осъществява в партньорство с Университета в Болоня, Италия.

СТАНДАРТ 7 УПРАВЛЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА **Критерий 7.1.** Висшето училище или научната организация имат изградена организация за управление на информацията, свързана с обучението и реализацията на докторантите	1. Наличие на център във ВУ (научната организация) и на ефективни методи за събиране и анализ на информация за учебните програми, за осигуряване релациите: преподавател - докторант, преподавател - административно обслужване, докторант - административно обслужване и други дейности 2. Собствена документация по управление на информацията 3. Периодична самооценка и външна оценка, непо-рядко от две години 4. Отчет на предложенията и мненията на докторантите и мерки за подобрение 5. Информация за реализацията и развитието назавършилите докторанти по професионални направления 6. Анкети с работодатели за удовлетвореността им от подготовката на защитилите докторанти Събирането на необходимите документи относно учебните програми, оценката за дейността, развитието на докторантите и др. се осъществява от секциите, които реализират съответните ДП по Психология. Оценки относно удовлетвореността от подготовката на докторантите, завършили програмата, се изисква от техните работодатели, след определен период от тяхната професионална реализация в образователната, административната или др. сфери. Информацията за мнения и отзиви на работодатели се събира от научните ръководители по подходящ начин в съответствие със спецификата на докторската програма. Особено важна е ролята в това отношение, на научния ръководител – в специалност социална психология е възприет стил на поведение и отношения за непрекъсване на контакта със защитили докторанти, които се реализират извън БАН. Част от тях, вследствие на обмена на информация с научния ръководител и колегите си от съответната секция се завръшат и кандидатстват на конкурси за място на асистенти в ИИНЧ. Понастоящем няколко от тях вече работят като надеждни млади учени в института. Друга част са успешни преподаватели във ВУ и поддържат също контактите си с колегите и научния ръководител от ИИНЧ, нерядко се търсят начини за съвместни проекти, което при съответно финансиране ще бъдат реализирани. Разработен е Въпросник за оценяване на качеството

	на докторантското обучение в Института за изследване на населението и човека при БАН за попълване от настоящи и бивши докторанти, който е наличен на сайта на ИИНЧ. Обратната връзка от докторантите относно качеството на обучението се проследява и текущо. Системата за поддържане, контрол и развитие на качеството на докторантското обучение в ИИНЧ-БАН регламентира методите и процедурите за управление на информацията, свързана с докторантското обучение. В „Правилник за придобиване на ОНС „доктор“ и научна степен „доктор на науките“ в ИИНЧ-БАН“ и „Процедура за разработване на докторските програми в ИИНЧ-БАН“ се регламентира документацията, която съпровожда процесите по управление на информацията по съответната докторска програма В „Правилник за придобиване на ОНС доктор и научна степен „доктор на науките“ и в „Процедура за разработване на докторски програми в ИИНЧ-БАН“ се регламентира документацията, която съпровожда процесите по управление на информацията на съответната докторска програма. Както на ниво БАН (Кариерен Център и Докторантско училище при БАН) , така и съответно на ниво ИИНЧ има изградена организация за управление на информацията, свързана с обучението и реализацията на докторантите. Въведена е „Процедура за вътрешна проверка на докторските програми в ИИНЧ-БАН“, като чрез нея се провежда периодично вътрешната проверка на докторантското обучение. Провежда се и основна вътрешна проверка на постигнатото качество на обучението. Тази основна проверка се провежда на всеки две години като нейн обект е съответствието на докторантското обучение спрямо стандарти и критерии за осигуряване на качеството в Европейското пространство за висше образование. На годишна база се прави преглед на състоянието на ДП, като се отчитат постиженията и проблемите в обучението на докторантите и се следят насоките от предписанията на НАОА при предишната оценка. В „Правилник за придобиване на ОНС доктор и на доктор на науките в ИИНЧ“ в раздел 6 „Реализиция на докторантите“ са регламентирани процедури във връзка с управление и наблюдение на реалицзацията и развитието на докторанта. Отговорникът за докторантите в ИИНЧ - e-mail: office@iphs.eu – е свързващо звено между докторанти, администрация и академичен състав. Разполага с

	цялата налична информация и документация, свързана с цикъла на обучение на докторантите, достъпни при поискване. Атестационната комисия при ИИНЧ и Комисията за вътрешна проверка на докторантските програми включват в състава си и представител на докторантите с оглед разширяване на възможностите за глас на докторантите, вкл. отчитане на техните мнения и предложения за подобрение.

СТАНДАРТ 8 ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОБЩЕСТВЕНОСТТА **Критерий 8.1.** ВУ публикува информация за: - приети документи и учебна документация на докторската програма; - решения и резултати от одити, свързани скачеството на обучение на докторантите и на академичния състав; - решения от академични и факултетни съвети; - проведени университетски форуми с участието на докторанти.	1. Данни за научните издания (изложби, концерти, спортни прояви и др.) на обучаващото звено и/или на научната институция, свързани с академичната област на докторската програма 2. Данни за издания и други форми за популяризиране на научните и/или творчески резултати по специалността на докторската прогрзама 3. Данни за участието на докторанти в научни форуми. Информация за научни форуми по тематиката на докторската програма, в които биха могли да се включат докторантите 4. Информация за докторанти, включени в академичния обмен 5. Текуща документация, отразяваща научната или друга специфична дейност, свързана с профила на докторската програма 6. Договори за съвместна дейност с институции от стопанския сектор, с граждански структури или с държавни организации 7. Регистрирани (в записи, документи, събития) съвместни изяви и/или инициативи със заинтересувани страни, реални и/или потенциални потребители Данни за публикациите, проявите и напредъка в дисертационните разработки на докторантите се събират задължително както в личните папки на всеки един докторант при отговорника за докторантите, така и във вътрешната система SONIX на БАН от 2014 г., като се съхраняват и след тяхното завършване и защита на дисертацията. Информация за предстоящи и минали събития (напр., Национална школа за докторанти и млади изследователи в областта на социалните науки, ежегодно организирана от ИИНЧ-БАН) се представя на уебсайта на института. Информация за предстоящи конкурси, курсове, обучения, кариерни възможности, академичен обмен и т.н. са достъпни на сайта на Център за обучение – БАН и Кариерен център – БАН. На сайта на ИИНЧ–БАН е качена информация и за провеждания онлайн семинар по случай Световния ден на творчеството, който е част от календара на БАН. През 2021 г. в организацията и провеждането на семинара взе участие докторант Дияна Добрева-Христова. Документи/записи за събития и съвместни изяви и/или инициативи със заинтересувани страни са

	достъпни в счетоводството на ИИНЧ-БАН, на уебсайта на ИИНЧ , както и в Системата за отчитане на научната и експертната дейност в БАН – SONIX. Всички договори за сътрудничество на ИИНЧ с други научни организации, бизнес компании и др са или безсрочни или се подновяват периодично и са в съхранение при отдел Човешки ресурси. Договори за съвместна дейност с институции от стопанския сектор, с граждански структури и с държавни организации, както и документи/записи за събития и съвместни изяви и/или инициативи със заинтересувани страни са достъпни в счетоводството на ИИНЧ-БАН, на уебсайта на ИИНЧ, в Системата за отчитане на научната и експертната дейност в БАН - SONIX, както и в ежегодните отчетни доклади за научно-изследователската, учебната и финансова дейност на ИИНЧ, достъпни на уебсайта на ИИНЧ. Научни трудове на учените и докторантите от Департамент „Психология“ на ИИНЧ-БАН се публикуват в издаваното от Департамента научно списание „Психологични изследвания“ (от 2022 г. “Psychological Research (in the Balkans)”) На сайта на ИИНЧ се публикува актуална информация за научни събития и форуми в областта на психологията, в които биха могли да се включат докторантите, включително форуми, на които Департамент „Психология“ на ИИНЧ-БАН е организатор или съорганизатор. Актуална информация и архив за организираната от Департамент „Психология“ на ИИНЧ-БАН годишна Национална школа за докторанти и млади учени в областта на социалните науки е достъпна на сайта на ИИНЧ в секция „Докторски програми“ (включително програма на школата, електронен сборник с резюмета и електронен сборник с научни доклади). Информация за докторанти, включени в академичния обмен (когато има такива), се събира и съхранява от секретаря, отговорен за докторантското обучение. Текуща документация, отразяваща научната или друга специфична дейност, свързана с профила на докторската програма, и информация за съвместни изяви и/или инициативи със заинтересувани страни и потребители се съхранява в съответната секция и се отразява в отчетите за дейността на учените в системата SONIX.
СТАНДАРТ 9 ТЕКУЩ МОНИТОРИНГ И ПЕРИОДИЧЕН ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМИТЕ	1. Наличие и доказателства за изпълнението на график за преразглеждане на програмите, за да се гарантира, че те постигат определените цели и отговорят на нуждите на докторантите и обществото

Критерий 9.1. Регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на докторските програми, съобразно еволюцията на научните знания, изследвания и технологии.	2. Наличие на съответните процедури и практики за развитие и ефективност на докторските програми 3. Набелязани мерки за изпълнение на препоръките от одитите на вътрешната система сцел подобряване на нейната ефективност В съответствие със Система за поддържане, контрол и развитие на качеството на докторантското обучение в ИИНЧ-БАН и „Процедура за вътрешна проверка на докторските програми в ИИНЧ-БАН“ периодичната вътрешна проверка и основната вътрешна проверка (с график) на качеството на докторантското обучение в ИИНЧ-БАН се осъществява според утвърдените изисквания. В съответствие с „Процедура за вътрешна проверка на докторските програми в ИИНЧ-БАН“ “ (от 10.09.2019 г.) периодичната вътрешна проверка и основната вътрешна проверка /с график/ на качеството на докторантското обучение се осъществява според утвърдените изисквания. Освен това при всяка обявена нова сесия за прием на нови докторанти внимателно и детайлно се обсъждат всички представени заявки с анотации като се подчертава необходимостта от актуалност на предлаганата тематика и в съответствие с развитието на научните знания в полето на социалната психология. Подготовка на доклад-самооценка по съответните ДП , включващ резултатите от изпълнението на препоръките от предходната акредитационна процедура и аргументиране на актуалността и значимостта на темите на докторантските разработки и дисертационни трудове.
СТАНДАРТ 10 ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО **Критерий 10.1.** ВУ и научната организация осъществяват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на докторските програми.	1. Официално приети документи на висшето училище и на научната институция, свързани с подготовка на докторанти и др. 2. Докладът-самооценка за акредитация на докторската програма 3. Брой на акредитираните докторски програми 4. Решения на национални/международни агенции за външно оценяване по отношение на качеството на оценените програми/ институции. 5. Броят на докторските програми които са претърпели промяна в резултат на

	препоръките от външни оценки 6. Изпълнение на препоръките и решенията на АЦ и ФС за отстраняване на слабости от предходната акредитация. Регулярната национална оценка на докторската програма се получава при акредитацията чрез комисиите на НАОА. Докторските програми на ИИНЧ–БАН имат опит от няколко десетилетия в съответните системи за акредитации през няколко години. В периодите между отделните акредитационни процедури всички направени препоръки се изпълняват по реализирането и оптимизирането на съответната докторска програма. Разработени и утвърдени са редица документи, в съответствие с националната регламентация, като „Система за поддържане, контрол и развитие на качеството на докторантското обучение в ИИНЧ-БАН“, „Правилник за придобиване на ОНС „доктор“ и научна степен „доктор на науките“ в ИИНЧ-БАН“; „Правила за работата на научните журита в ИИНЧ - БАН по процедури за защита на дисертации за придобиване на образователна и научна степен "доктор" и научна степен „доктор на науките“; „Процедура за разработване на докторските програми в ИИНЧ-БАН“; „Процедура за вътрешна проверка на докторските програми в ИИНЧ-БАН“ и др. Всички нормативни документи, свързани с обучението на докторантите, са налични на уебсайта на ИИНЧ в секция Докторски програми. На ИИНЧ-БАН е присъдено правото да използва логото "HR Excellence in Research", което идентифицира организацията като доставчик и поддръжник на стимулираща и благоприятна работна среда и способства нейните учени и докторанти да се включват в Европейското изследователско пространство. Списък на акредитираните докторски програми (пет програми по психология), оценките и сроковете на акредитация е наличен на сайта на ИИНЧ-БАН. За целите на проведената през 2022 г. процедура за програмна акредитация на петте докторските програми в професионално направление 3. Социални, стопански и правни науки и национална сигурност, 3.2. Психология в ИИНЧ-БАН са изготвени доклади-самооценка по научните специалности Обща психология, Психология на развитието и образованието Социална психология, Трудова и

	организационна психология, Консултативна психология. Последното външно оценяване – акредитация на ДП от НАОА през 2022 г. – показа много добро качество на предлаганите програми, които получиха високи оценки: Обща психология – 9,23; Психология на развитието и образованието - 9,20; Трудова и организационна психология - 9,14; Социална психология - 9,28; Консултативна психология - 8,96.

Обобщена е и информацията относно **изпълнението на решенията** и **прилагането на препоръките,** направени от предходната вътрешна проверка и преминатата акредитация на докторските програми. Налице е системно усилие за реализация на предложенията за усъвършенстване и развитие на нормативната база, прецизиране на процедурите и подобряване на съществуващите практики, свързани с обучението на докторанти в департамент „Психология“. Както показва таблицата по-долу, постигнати са ефективни резултати в тези насоки:

ПРЕПОРЪКИ	**ИЗПЪЛНЕНИЕ**
Вътрешна проверка 2021 г.	
1. Периодично актуализиране и детайлизиране на действащите „Правила и процедури за предовратяване и санкциониране на изпитни измами и плагиатство в ИИНЧ–БАН“	МОН предостави на научните организации и ВУЗ-ове безплатно ползване на платформата StrikePlagiarism за корекция на възможни грешки, плагиатство, наличието на съвпадения. В платформата са регистрирани само 15 учени от Института, направени са 2 проверки на текстове.
2. Систематизиране и съхраняване на информацията, получавана от мненията и предложенията на докторантите	Мненията на сегашни и бивши докторанти от Въпросника на сайта (раздел „Докторски програми, Реализация“) се обобщават всяка година за отчетния доклад за качеството на докторантското обучение, който се представя на научен съвет.
3. Да се добави хиперлинк към „Заповед за утвърден състав на Етичната комисия към ИИНЧ-БАН“ на уебсайта на ИИНЧ	Има линк в Приложение 1 на „Правилника за придобиване на онс „доктор“ и нс „доктор на науките“ в ИИНЧ-БАН“

4. Разширяване на мрежата за сътрудничество с други ВУ, институти, браншови организации с възможност за активно участие на докторанти	Участието в научни проекти на задочен докторант Асен Тричков от март 2023 г. и на редовен докторант Ваня Славова от февруари 2022 г. се осъществява в рамките на научно-изследователската мрежа на ИИНЧ -БАН. Както и участието на докторант Мария Соколова през 2022 г. в лятна школа по проекта MILIEU, координиран от ИФС-БАН. Стартиралият през 2023 г. проект „Knowledge sharing and digitalization of science" по програма Еразъм+ на Европейския съюз, който се осъществява в партньорство с Университета в Болоня, Италия, ще изгради и поддържа архив на научната продукция и научните резултати на докторантите по психология. Сътрудничеството на ИИНЧ-БАН с Дружеството на психолозите в България дава възможност на докторантите да участват в неговата работа чрез включване в дейността на секции по научни направления.
Акредитация 2022 г.	
5. Да се разширят възможностите за обучение на докторантите в курсове за докторанти, при спазване на изискванията на ЦО – БАН	Има три нови специализирани курсове за докторанти в Центъра за обучение на БАН с лектори от ИИНЧ - доц. Петков и проф. Таир.
6. Да се увеличи участието на докторантите в национални и международни научни форуми.	Информацията за участието на докторантите в научни форуми се отчита и съхранява в системата SONIX. През 2021 и 2022 г. докторантите на ИИНЧ-БАН са участвали в не само в Национална школа за докторанти и млади учени в социалните науки и интердисциплинарен докторантски форум на ЦО на БАН, но и в международна научна конференция „Психология-та – традиция и съвременност“ на СУ „Св. Кл. Охридски“.
7. Да се увеличи участието на докторантите в научни проекти в области, близки и/или релевантни на темата на дисертацията им	Задочен докторант Асен Тричков от март 2023 г. е включен като участник в проект „Social Support and Help Seeking in Changing World“, разработван в рамките на Psi Chi Network for International Collaborative Exchange (NICE) Crowd Collaboration Project, съвместно с колеги от над 30 страни по света.

	Редовен докторант Ваня Славова от февруари 2022 г. е участник в проект "Health and Psychosocial Long-term Effects and Coping Resources in Severe or Critical COVID-19 Survivors: A Qualitative Study", в който участват научноизследователски колективи от 4 държави (България, Словакия, Хърватия и Румъния) и който е подкрепен от Alliance of International Science Organizations (ANSO) - международна научна организация, в която членуват 67 научни и образователни институции от целия свят (от 48 държави).
8. Да се положат усилия за привличане на интереса на потенциални докторанти.	

Във връзка със събраната в доклада информация могат да се направят следните основни изводи:

* Систематизираните експертни мнения и становища за качеството на ДО по психология според съответните стандарти и наличната база от доказателствен ресурс показват добра и обоснована самооценка на ДП в ИИНЧ-БАН.

* Основен институционален инструмент за поддържане и повишаване на качеството на докторските програми е изградената, успешно функционираща и непрекъснато развиваща се система от вътрешно - организационни нормативни актове в тази област.

* За докторантските програми в департамент Психология е събрана значителна по обем информация, която подпомага предоставянето на изисквани доказателства по всеки от десетте стандарта според системата за акредитация на докторските програми от НАОА.

* Насоките в изпълнение на предложенията за усъвършенстване на капацитета на докторантски програми в департамент „Психология“ засягат процеси по управление и администриране на дейностите, свързани с обучението на докторантите, както и обогатяването на базата данни и развитието на информационната система за докторските програми в департамента и на института като цяло.

ТРЕТА ЧАСТ

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА РЕШЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ

На основа на събраната информация и направените изводи за докторантското обучение в департамент „Психология“ на ИИНЧ-БАН и за изпълнението на препоръките от предходната вътрешна проверка и преминатата акредитация на докторските програми в департамента, се очертаха области за предприемане на бъдещи конкретни действия, с цел по-нататъшно развитие и усъвършенстване на докторантското обучение по психология в ИИНЧ-БАН.

В тази връзка комисията формулира следните предложения:

1. Да се прегледат и актуализират, където е необходимо, имената на докторските програми по психология във всички нормативни документи.

2. НС на ИИНЧ–БАН да регламентира процедурата за проверка на дисертационните трудове на докторантите с платформата StrikePlagiarism.

3. Да се включва представител на докторантите във временните комисии към ИИНЧ-БАН, които имат отношение към обучението на докторантите, с оглед разширяване на възможностите за глас на докторантите, включително отчитане на техните мнения и предложения за подобрение.

4. Да разработим (с участието на докторантите) анкета за обратна връзка от работодателите относно удовлетвореността им от подготовката на защитилите в ИИНЧ–БАН докторанти по психология.

5. Да се предоставя информация за специализирани научни форуми, които представляват интерес за докторантите, и да се насърчава участието им.

6. Да се насочи вниманието на учените към популяризиране на докторантските програми на ИИНЧ–БАН - чрез тяхната преподавателска, лекционна и обучителна дейност сред бакалаври, магистри и специалисти от практиката с интерес към проблематиката на института и към научно-изследователската работа.

Председател на Комисията: *проф. д-р Катя Стойчева*